

Opiskelijoiden monet muotokuvat tutkimustiedon valossa

Virve Murto, KM, tutkija
28.11.2018

OPISKELUN JA
KOULUTUKSEN
TUTKIMUSSÄÄTIÖ

Sisältö

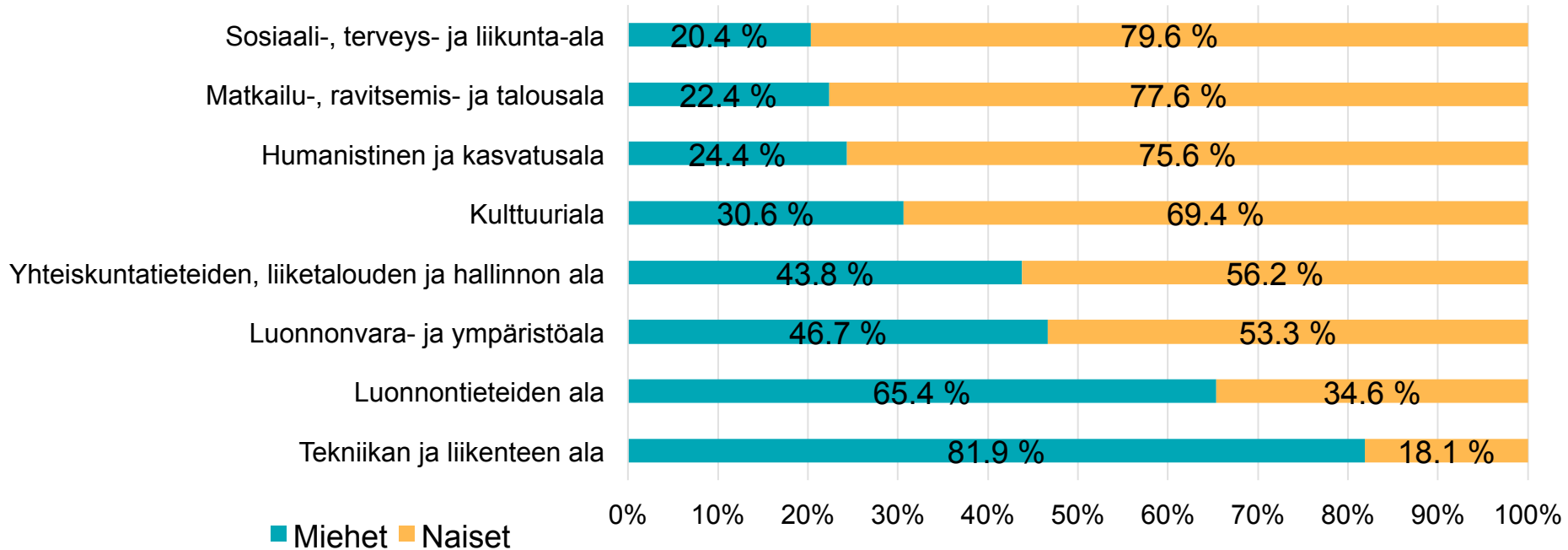
Tässä esityksessä tarkastelen opiskelijoiden moninaisuutta keskittyen

- sukupuoleen
- ikään ja
- lapsiin,

joiden myötä osa opiskelijoista kuuluu marginaaliin omassa opiskeluyhteisössään

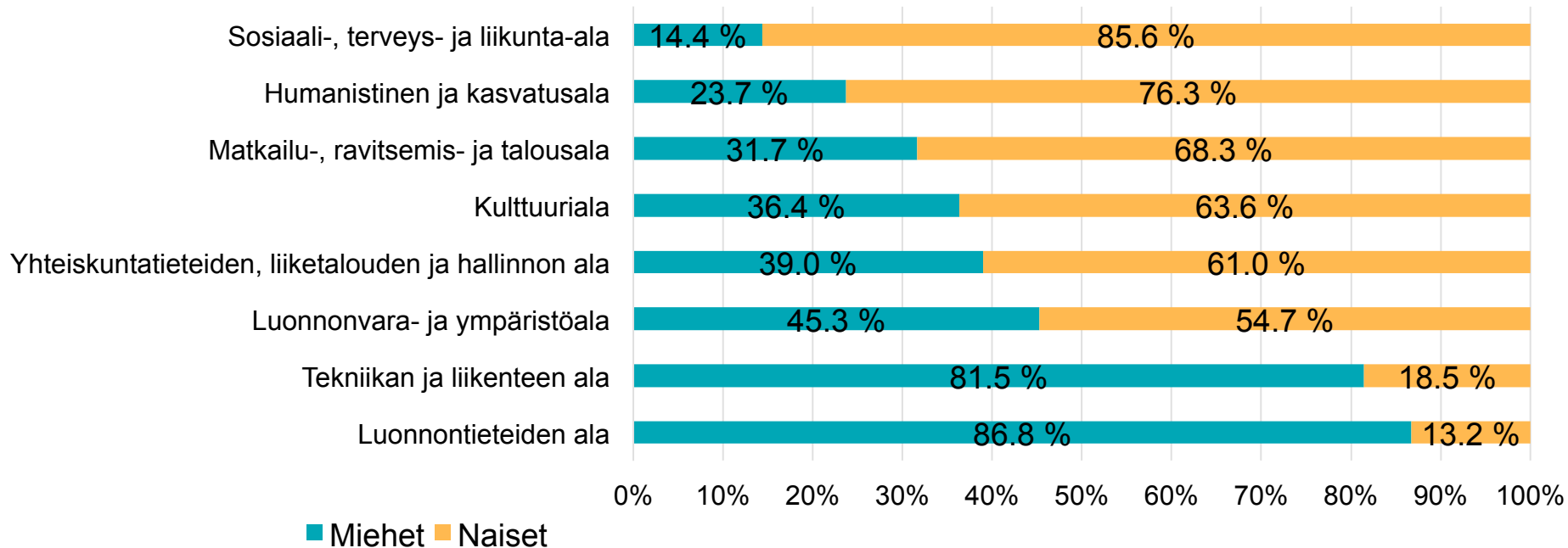
Korkeakoulutuksen sukupuolittuminen koulutusaloittain vuonna 2017

Lähde: Tilastokeskus

Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen sukupuolittuminen koulutusaloittain vuonna 2017

Lähde: Tilastokeskus

Epätyypillisimmät ammatilliset tutkinnot toisella asteella

Naiset (N=722)

Miehet (N=1058)

Lähde: Amisbarometri 2015

Epätyypilliselle alalle hakeutuminen

EPÄTYYPILLISLLE ALALLE HAKEUTUMISTA LISÄÄVÄT TEKIJÄT AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA:

Vanhempien koulutus- ja ammattiasema

Äidin epätyypillinen koulutus

Vanhemmilla vain perusasteen koulutus

Harrastukset

Rakentelu

Pelaaminen (konsolilla, tietokoneella, puhelimella)

län ja elämänvaiheen tekijät

17 tai 18 vuoden ikä koulutusta aloittaessa

Alueelliset tekijät

Teollisuuden ja rakentamisen toimialojen suurempi osuus kotipaikkakunnan elinkeino-rakenteessa

Vanhempien koulutus- ja ammattiasema

Isän epätyypillinen koulutus

Harrastukset

Kuvataide

Ompelu, neulominen, virkkaus

Kirjallisuus (lukeminen vapaa-ajalla)

län ja elämänvaiheen tekijät

16 vuotta korkeampi ikä koulutusta aloittaessa

Alueelliset tekijät

Kotipaikkakunnan työmarkkinoiden suurempi koko

Muuttaminen koulutuspaikkakunnalle.

EPÄTYYPILLISLLE ALALLE HAKEUTUMISTA VÄHENTÄVÄT TEKIJÄT AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA:

Vanhempien koulutus- ja ammattiasema

Isän epätyypillinen koulutus

Vanhemmilla yliopistokoulutus

Harrastukset

Musiikki (esim instrumentin soitto)

Elokuvat, teatteri, konsertit ja taidenäyttelyt

Kirjallisuus (lukeminen vapaa-ajalla)

Äidinkieli

Äidinkieli muu kuin suomi

Vanhempien koulutus- ja ammattiasema

Äidin epätyypillinen koulutus

Harrastukset

Musiikki, (esim. instrumentin soitto)

Elokuvat, teatteri, konsertit ja taidenäyttelyt

Kokemuksia opiskelusta epätyypillisellä alalla toisella asteella

- Epätyypillisillä aloilla olleilla naisilla oli hieman useammin kokemusta kiusatuksi tulemisesta – vajaa 1/3 kertoi opiskelutoverien kiusanneen
 - Usein 4 % vs. integroidut 3 % ja tyypilliset naisvaltaiset alat 2 %
 - Satunnaisesti 26 % vs. integroidut 20 % ja tyypilliset naisvaltaiset alat 20 %
- Toisaalta myös he itse olivat useammin kiusanneet (14 % vs. 10 % ja 9 %)

Lähde: Amisbarometri 2015

- Epätyypillisillä aloilla olleilla naisilla oli hieman useammin kokemusta seksuaalisesta häirinnästä (opiskelijoiden & opettajien taholta)
 - Toiset opiskelijat 6 % vs. integroidut 2 % ja tyypilliset naisvaltaiset alat 2 %
 - Opettajat 3 % vs. integroidut 0,7 % ja tyypilliset naisvaltaiset alat 0,4 %
 - Molemmat 1 % vs. integroidut 0,2 % ja tyypilliset naisvaltaiset alat 0,2 %
- Epätyypillisillä aloilla opiskelevat naiset ja miehet olivat kokeneet olonsa turvalliseksi oppilaitoksessa harvemmin kuin toiset

Eri mieltä koetusta turvallisuudesta oli:

 - naisista 8 % vs. integroidut 5 % ja tyypilliset naisvaltaiset alat 4 %
 - miehistä 5 % vs. integroidut 4 % ja tyypilliset miesvaltaiset alat 4 %

Lähde: Amisbarometri 2015

Muu sukupuoli toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa

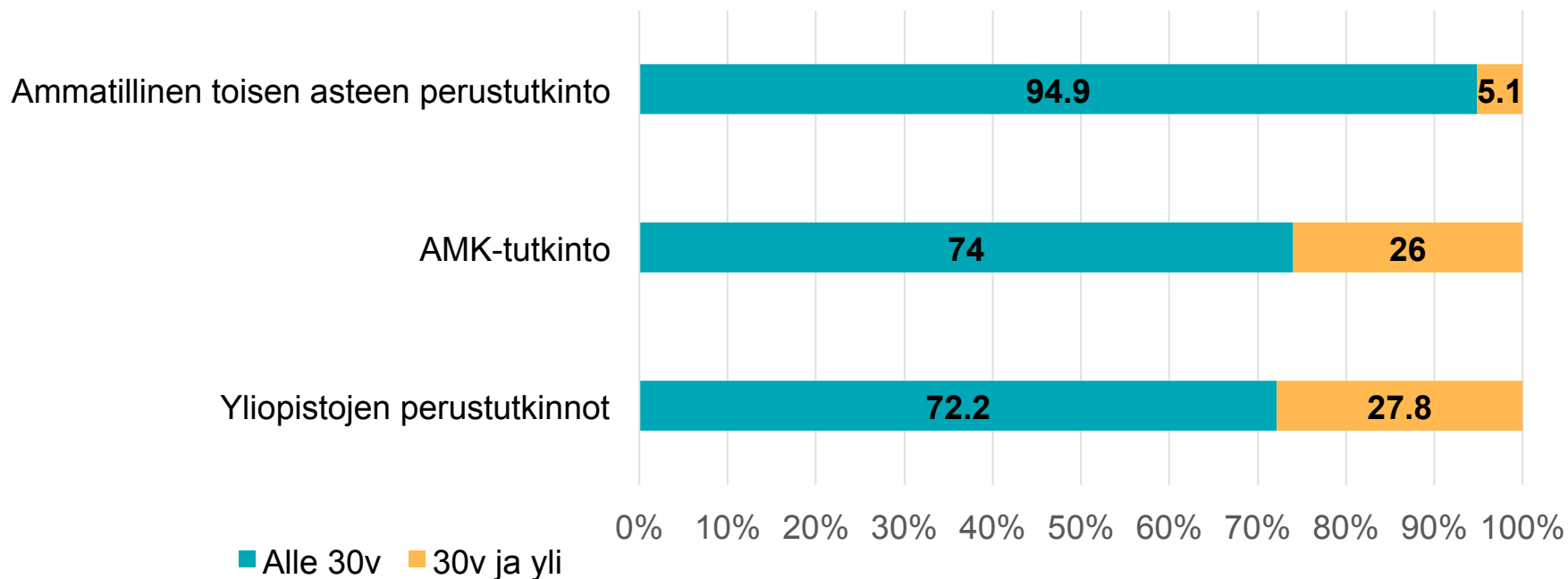
- Amisbarometrissa vuonna 2015: 2,4 % (n=492) ja vuonna 2017: 2 % (n=188)
- Muu sukupuoli poimittua vuoden 2017 Amisbarometristä (Lehtonen 2018):
 - Tyytymättömämpiä opintojen sujumiseen ja opinnot koettiin henkisesti raskaampina
 - Harkinneet useammin opintojen keskeyttämistä tai alan vaihtamista
 - Useammin mainittu syyksi syrjintä (14 %) ja koulukiusaaminen (10 %)
 - Useammin kokemusta kiusaamisesta, häirinnästä ja turvattomasta oppilaitoksesta
 - Kiusattu usein 14 % vs. miehet 2 % ja naiset 3 %
 - Koki oppilaitoksen turvallisena 57 % vs. miehet 79 % ja naiset 77 %

- Useammin yksinäisyyttä, vaikeuksia solmia ystävyyssuhteita ja hankaluutta luoda kontakteja opiskelutovereihin
- Masennusta esiintyi useammin: 32 % vs. naiset 15 % ja miehet 8 %
- Unohtuuko muun sukupuoliset niin tutkimuksissa kuin opiskeluarjessakin?
- Miten heidät voitaisiin sensitiivisesti ottaa huomioon?

30 vuotta täyttäneiden opiskelijoiden osuudet (%)

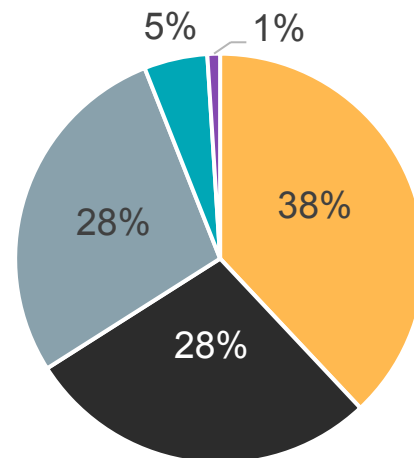
Lähde: Tilastokeskus

Tutkimus aikuisopiskelijoista Helsingin yliopistossa

- 5 fokusryhmähaastattelua (N=20) ja sähköinen kysely (N=684)
- Kyselyssä enemmistö naisia 67 %
- Syntymävuosi vaihteli 1937–1988, viidennes yli 45-vuotiaita
- Aloittaneet nykyiset opinnot pääasiallisesti viimeisen 5 vuoden aikana
- Lähes 80 % oli ollut aloittaessaan 30 vuotta tai yli
- Kandivaiheessa 39 % ja maisterivaiheessa 48 %
- Opintojen päätoimisuus ja työssäkäynti

- Päätoiminen opiskelija, ei töissä
- Opiskelee ja sivutoimisesti töissä
- Päätoimisesti töissä, opintoja / aikoo opiskelella
- Kotona
- Muu

Aikuisopiskelijoiden kokemuksia opiskeluarjesta

- 68 % koki itsensä kiireiseksi ja 56 % koki arjen kuormittavana
 - Työssäkäynti sekä lapset kytkeytyivät vahvasti kokemuksiin
 - Myös oppilaitoksen käytännöt vaikuttavat

“Ensimmäinen vuosi (--) oli iltaopiskelua et aloitettiin vartin yli neljä. Sit välillä tuntu siltä meidän yläasteelaisen kanssa et me sanottiin moi eteisessä ja sit äiti taas lähtee” (N 40v.)

- Seurauksena saattoi olla, että raskas arki uuvutti ja teki opinnoista rikkonaisia
 - > sai harkitsemaan tai pitämään taukoja ja aiheutti riittämättömyyden tunnetta sekä häpeää
 - Kolmannes koki riittämättömyyttä, koska aikaa ei ollut perheelle
 - Kolmannes tunsi huonommuutta opintojen hitaammasta etenemisestä kuin toisilla

Ikä ja elämäntilanne heijastui aikuisopiskelijoiden kokemuksiin yhteisöllisyydestä

- 37 % kertoi tunteneensa iän vuoksi epävarmuutta
 - Haastatteluissa etenkin keski-ikäiset tekivät erontekoa nuorempiin opiskelijoihin
- 52 % koki olevansa toisia opiskelijoita selvästi vanhempi

“Olin positiivisesti yllättynyt, kun jännitti kun lähdin tälle eläkeiällä opiskelemaan, että mites siellä varmaan katotaan mua koko ajan että on karannu nuoruudesta tuo yks kaveri (--), mut yllättävän paljon siellä on varttunutta väkeä (--), mutta sen olen huomannut että kyllä ihminen kaltaisensa löytää, että vanhemmat yleensä ryhmäytyy ryhmätöissä ja nuoremmat tekee keskenään, mut en oo tuolla kokenu että ois ollu vaikeeta tai haastavaa olla kenen tahansa ikäisen kanssa” (M 45 v.)

- Useimmat kokivat vertaiset tärkeiksi
 - 45 % vietti mieluiten aikaa samassa elämäntilanteessa olevien kanssa, 23 % oli eri mieltä
 - Lähes puolet kaipasi omaa opiskelijatuutoria yli 30-vuotiaille, 28 % oli eri mieltä
- Iän vaikutus nähtiin erilaisena
 - 50 % ajatteli, ettei iällä ollut merkitystä yliopistossa ja 32 % oli eri mieltä
 - 45 % ajatteli, ettei ikä ole vaikeuttanut ystäväystymistä opiskelutoverien kanssa ja 38 % koki, että on vaikeuttanut
- Kokemus kuuluvuudesta oman pääaineen yhteisöön vaihteli
 - 40 % koki kuuluvansa ja 44 % ei kokenut
 - Päätoimisesti työssäkäyvillä useammin kokemusta kuulumattomuudesta

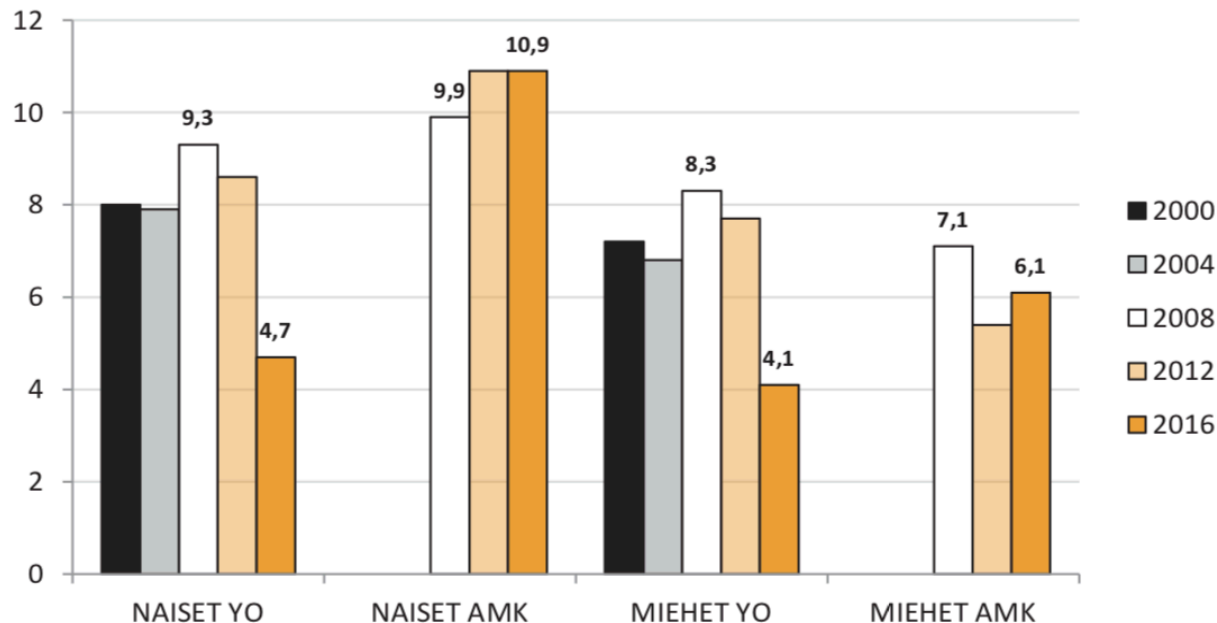

- Suurin osa oli löytänyt kuitenkin omat yhteisönsä yliopistolta, mutta 25 % koki jääneensä yksin
 - Yksinäisyyden kokemus miehillä suurempi kuin naisilla (32 % vs. 22 %)
 - Samoin kauemmin aikaa sitten nykyiset opinnot aloittaneilla kuin muilla (40 % vs. 16–27 %)
 - Myös opintojen luonteella oli yhteyttä: lääkisopiskelijoilla vähemmän kokemusta yksinäisyydestä ja useammin kokemus kuulumisesta oman pääaineen yhteisöön
- Miten tunnistaa ja tukea yksin jääneitä?
- Millaisia käytäntöjä voidaan luoda yhteisöllisyyden vahvistamiseksi?

Kuinka monella korkeakouluopiskelijalla on lapsia?

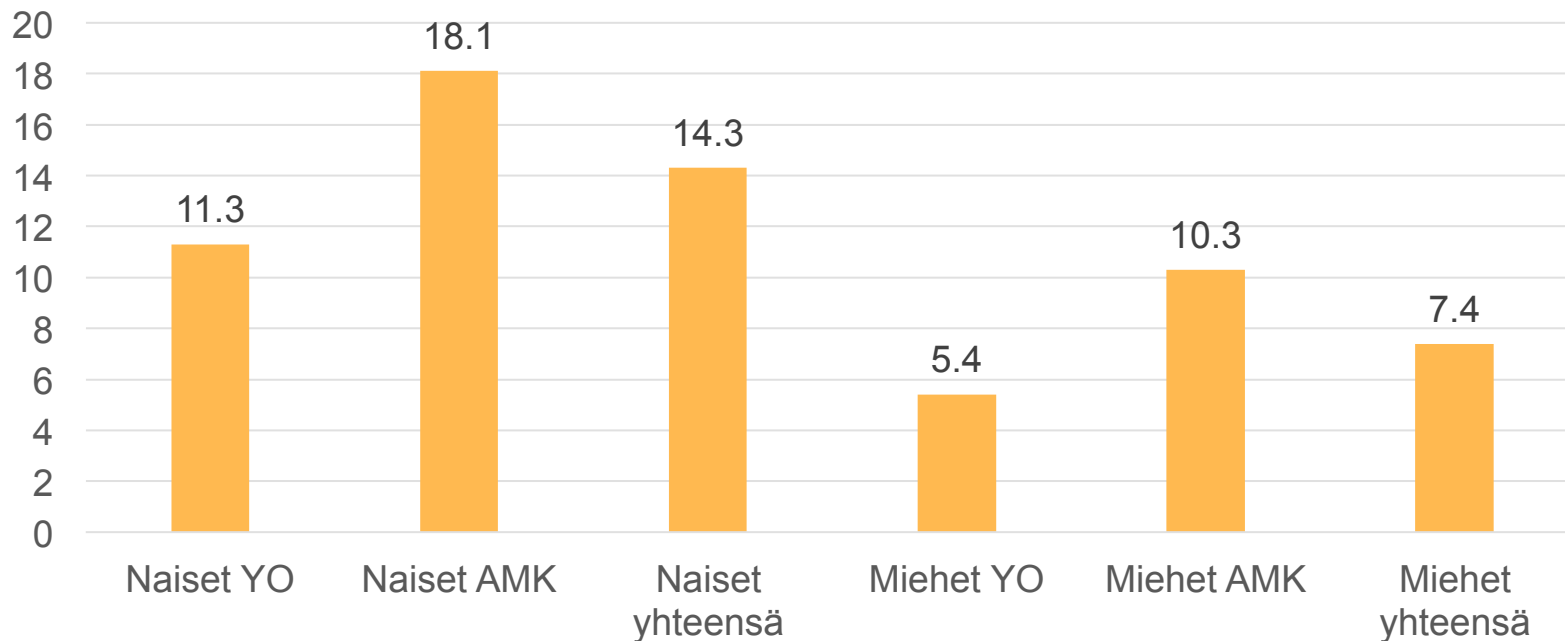
Kuvio 47. Niiden opiskelijoiden osuus, joilla on lapsia, yo 2000–2016 ja amk 2008–2016 (% , sukupuolittain).

Lähde: KOTT 2016, 76

Alaikäisten lasten kanssa asuvien osuus (%)

Lähde: Opiskelijabarometri 2016

Lasten kanssa asumisen yhteys opintoihin

- Tyytyväisyys opintojen etenemiseen oli hieman suurempaa lasten kanssa asuneilla
 - Ka. asui lasten kanssa 7,6 vs. ei asunut 7,2
- Myös tyytyväisyys omalta oppilaitokselta saatuun opetukseen ja tukeen oli lähes yhtä suurta
 - Ka. asui lasten kanssa 6,4 vs. ei asunut 6,5
- Yliopistossa opiskelleista naisista he, joiden perheessä oli lapsia, kokivat harvemmin kuuluvansa oman alansa opiskelijoiden yhteisöön

Lähde: Opiskelijabarometri 2016

KIITOS!

**Ajatuksia!
Kysymyksiä?
Kommentteja?**

Lisätietoja:

virve.murto@otus.fi

Luettavaa:

- Lehtonen, J. 2018. Ammattikoulussa ja sukupuolena muu?
<http://weallfinland.fi/fi/ammattikoulussa-ja-sukupuolena-muu/?fbclid=IwAR1Fi0Aq3A2Y6pVZsPhzHWnSRu6f-9NHRRUCrnysGE6-yqDkqUA0APp6bA>
- Purkutalkoot-hanke: *<https://purkutalkoot.wordpress.com>*
 - Policy Brief 18/2018 Toisen asteen ammatillisten koulutusvalintojen sukupuolittuminen ja nuorten epätyypilliset valinnat: *<https://tietokayttoon.fi/documents/1927382/2116852/18-2018-Toisen+asteen+ammatillisten+koulutusvalintojen+sukupuolittuminen+ja+nuorten+epätyypilliset+valinnat/76cb6cba-14db-4928-8f45-7100691d7e5a?version=1.0>*

